

Brussels netwerk voor kunsteducatie en publieksbemiddeling

Discussiesessie 'Schoolvoorstellingen in het secundair onderwijs' – 25 april 2008

Aanwezigen

Emine Altuntas / Kabinet Minister Pascal Smet	Patrick Lenaers / Jeugd & Muziek Brussel
Petra Damen / Het Toneelhuis	Linda Lovrovic / De Munt
Karen De Cooman / Kaaitheater	Marc Maes / BOCO
Els De Neve / NTGent	Joke Quaghebeur / Ensemble Leporello
Leen De Spiegelaere / Brussels netwerk kunsteducatie	Katleen Roggeman / BROSO
Ilse Den Hond / Rosas	Hilde Steenssens / Cinema Nova
Franky Herrebout / Haute Ecole P.H. Spaak	Anja Stroobants / KVS
Mich Jonckheere / Jeugd & Muziek Brussel	Frank Van Dessel / Kabinet Minister Pascal Smet
Patrick Jordens / Brussels netwerk kunsteducatie	Jeannick Van Gansbeke / KOCB
Veerle Kerckhoven / Bronks	Els Van Malderen / VGC Dienst Gemeenschapscentra
Joke Krause / Muziekinstrumentenmuseum	Anja Van Roy / Brussels netwerk kunsteducatie
Gwendoline Landuyt / Lerende Stad (Antwerpen)	Wim Verhulst / Muziekinstrumentenmuseum

Verslag discussie

Waarom zijn de meeste theaters teruggekomen van schoolvoorstellingen?

De KVS wil de jongeren aanmoedigen om 's avonds te komen en zich te mengen onder het gewoon publiek. Theater is ook een 'avondje uit'. Er wordt wel maximum 25 % van de zaal ingenomen door groepen (o.a. klassen).

Verder vormde er zich ook *artistiek probleem* bij schoolvoorstellingen: de zaal is gevuld met één soort publiek, met één soort gedrag die de voorstelling stuurt. Het is beter/leuker om te spelen voor een gemengde zaal met verschillende soorten reacties.

Het Toneelhuis (Antwerpen) is om dezelfde redenen afgestapt van de traditionele schoolvoorstelling. Ze streven naar een *verzelfstandiging* van het publiek: de jongeren worden gestimuleerd om 's avonds te komen, in kleine groepjes. Op die manier wordt een 'verplichting' (ze moeten de voorstelling zien voor de lessen) gekoppeld aan een meer individuele manier van kijken. Binnenshuis is men het wel niet eens over de manier waarop de klassen een plaats krijgen in de zaal; apart of de hele klas samen?

De Munt organiseert sporadisch schoolvoorstellingen, en ook soms 's avonds (in de mate van het mogelijke). Deze voorstellingen zijn dan uitsluitend voor (verschillende) scholen. De leerlingen

worden 2 aan 2 verspreid over de hele zaal, alle scholen – Nederlandstalig en Franstalig – door elkaar. Op die manier wordt het gedrag minder gestuurd in één bepaalde richting.

Alle scholen hebben trouwens voorafgaand een inleiding of workshop gehad waardoor de instap vergemakkelijkt.

Bronks is het enige theater die wel resoluut vasthoudt aan de *traditionele schoolvoorstellingen* vanuit de doelstelling dat *elke jongere minimaal éénmaal* in contact moet komen met theater tijdens de zesjarige schoolcarrière. Indien de voorstellingen enkel 's avonds zijn, haken teveel scholen af (enkel als er een toets aan gekoppeld is...).

Elke leerling heeft ook een *inleiding* gekregen. Op die manier wordt een bepaalde houding tegenover theater gecreëerd en bestaat er respect voor de acteurs.

Dergelijke schoolvoorstellingen zijn bijna altijd *positieve ervaringen*. In het begin zijn de artiesten vaak wat wantrouwig, maar achteraf draaien ze bij en houden ze er vaak een beter gevoel op na dan een gewone avondvoorstelling. Het is meer rock 'n roll...

Het Toneelhuis merkt op dat dergelijke houding ook gevaarlijk kan zijn; “Ok, het is een stuk van [bvb. Olympique Dramatique], dus het wordt grappig en dus een schoolvoorstelling.”

De KVS merkt inderdaad op dat zowel de voorbereiding als de *keuze van de voorstelling* van uiterst belang zijn voor een positieve ervaring.

Ensemble Leporello speelt ook voor scholen overdag, steeds gekoppeld aan een inleiding. Zij ervaren trouwens dat de inleiding het meest succesvol is als de acteurs ze zelf geven

Wat vindt het onderwijs hiervan? Gaan zij akkoord met de verplichte inleidingen?

Indien het een avondvoorstelling is, is het geen probleem. Dan is er zeker tijd voor een inleiding in de les. Dit blijkt niet zo'n groot probleem te zijn. De leerkrachten verkiezen trouwens ook een goede inleiding boven meer tijd voor hun lessen.

Vaak is een inleiding ook nodig om de leerlingen te laten kennismaken met de algemene 'regels' van het theater.

Moeten de theaters zich tevreden stellen met het bereiken van de 'happy few' (de enkele scholen die veel participeren)? Of moeten ze werken aan een democratisering?

Het Toneelhuis merkt op dat zij HetPaleis heel dankbaar zijn. Hun educatieve werking zorgt voor een zekere doorstroom van de leerlingen naar Het Toneelhuis.

De KVS haalt aan dat 'democratisering' in Brussel een ander discours is. De KVS zet hard in op het zoeken naar de visie van de allochtone bevolking op theater, en gaat daarvoor samenwerkingen aan met verenigingen en buurthuizen. Binnen dit idee is de scholenwerking van minder belang. Het is de doelgroepenwerking die tot democratisering leidt, en niet de scholenwerking want die laatste zijn effectief enkel de 'happy few'

Moest je idealiter alle scholen bereiken, doe je ook aan democratisering via de scholenwerking, maar dit is in realiteit helemaal het geval niet. Welke moeilijke scholen hebben de tijd en het geld om zich met kunstprojecten bezig te houden? Hun prioriteiten liggen ergens anders.

Bronks moet bekennen dat zij vooral de ‘blanke’ scholen bereiken, maar dat dit vooral is omwille van het *taalprobleem*. Zij hebben nu wel het project ‘Theaterinitiaties’ waarin ze met de niet-participerende scholen een intensief traject afleggen. Op het einde gaan ze dan uiteindelijk met de klas naar een voorstelling, als de klas daarvoor klaar is (en dat zijn er niet veel).

NTGent lost het taalprobleem op via een meer technische insteek voor jongeren uit BSO en TSO. Theater wordt benaderd vanuit een technische kant. De workshops kennen een groot succes en het taalprobleem wordt vermeden.

Zou een huis zijn programmatie durven aanpassen met het oog op het bereiken van bepaalde doelgroepen?

De KVS en Jeugd & Muziek vinden dat dit moet kunnen. Het biedt een *meerwaarde* als de artiesten, vanuit de artistieke programmatie gemotiveerd worden om binnen die mentaliteit te stappen. Er wordt opgemerkt dat dit enkel kan als de artistieke leiding daar ook achter staat. Dergelijke beslissing kan niet vanuit de publieksmedewerkers komen.

Jeugd & Muziek haalt een concreet voorbeeld aan. Vorig jaar werd het Turkse ensemble *Melike* geprogrammeerd en dit was een enorm succes.

Ook Bronks probeert dit te doen, maar dit is niet altijd even eenvoudig. Een thema aanreiken gaat gemakkelijker door de beugel dan vormelijke verplichtingen. Bronks laat wel niet alle scholen toe bij elke voorstellingen. De scholen worden geplaatst naargelang de voorstelling.

BOCO merkt op dat het, vanuit het opzicht van de school, handig is als er vanuit thema’s gewerkt wordt zoals ‘werk zoeken’ o.d. Op die manier is het *aanbod meer op de leerlingen gericht*. Cultuur in het onderwijs is nog steeds niet structureel aanwezig, het blijft nog altijd afhangen van de gedrevenheid van de leerkracht.

We moeten dus prioritair denken en samenwerken. Vanuit een artistieke visie zou de culturele sector bvb kunnen meewerken aan de invulling van de leerplannen. *Als men elkaar wil vinden, moet men ook gemeenschappelijke termen hanteren*. Voorbeeld: in het leerplan staat dat de Iln minimum één klassieker moeten hebben gezien, zorg dan ook dat er één klassieker in uw aanbod staat.

De Gemeenschapscentra zullen volgend schooljaar ook enkele schoolvoorstellingen voor het secundair onderwijs programmeren, bij wijze van proefproject. Deze komen er echt op vraag van de scholen naar een *programmatie dichtbij de school*. De algemene klacht die vaak gehoord wordt is dat de voorstellingen binnen het regulier aanbod ‘te artistiek’ zijn. Scholen zijn op zoek naar projecten die aansluiten bij de leefwereld van de jongeren.

Theater kan wel gebruikt worden om nieuwe deuren te openen, maar de drempel mag niet onmiddellijk te hoog liggen.

Patrick Jordens kaart de idee van een traject aan waarbij een school/klas een parcours kan afleggen van meer toegankelijke voorstellingen tot het artistieke aanbod. Hiervoor is een samenwerking tussen verschillende culturele instellingen wel noodzakelijk.

Er wordt aangespoord dat iedereen zijn terrein moet verlaten. Het gesprek moet niet langer onder ons, publiekswerkers, gevoerd worden maar met elkaar, met directies, artiesten, scholen, etc.

Hebben de huizen direct contact met de jongeren? Durven de huizen jongeren betrekken bij hun werking? Zijn de huizen bereid een zekere verantwoordelijkheid bij de jongeren zelf te leggen?

De Munt heeft Ambassadeurs, nl. jongeren die geregeld naar de opera komen en de 'microbe' doorgeven aan hun vrienden en omgeving. Ze krijgen goede plaatsen, mogen vrienden uitnodigen, kunnen naar premières, e.d. Vaak wordt met de jongere een individueel parcours uitgestippeld.

NTGent heeft een ambassadeursproject met verschillende scholen die de kans krijgen om vanaf het derde jaar de werking van NTGent te leren kennen (workshops, voorstellingen bekijken, ...). Op dit moment wordt met die leerlingen (ondertussen al zesdejaars) een schaduwproductie gemaakt. De idee groeit om met enkele van die jongeren nog verder te gaan op individuele basis.

Het Toneelhuis paste het principe van de Munt vroeger ook toe maar vermeldt dat dit enorm veel energie en tijd kost en dat je eigenlijk een elite-groep creëert die sowieso al geïnteresseerd is/was. Nu werken ze met een vrijwilligersclub, een heel uiteenlopende, enthousiaste groep die voor verschillende taken kunnen worden ingezet.

Een medewerker van het Kabinet Pascal Smet bevestigt de enorme investering die dergelijke projecten vragen. De VGC heeft op dit moment bijna geen middelen voor zo'n werking.

Worden 'moeilijke' scholen soms positief gediscrimineerd?

Bronks merkt op dat geld vaak het grootste probleem is voor die scholen. Met de leerlinggebonden toelage van de VGC probeert Bronks voor een deel tegemoet te komen aan die drempel maar deze volstaat echter niet.

Is het überhaupt wel zinvol?!

Ja, de vraag leeft bij scholen, zowel voor voorstellingen als voor omkadering.

Bronks moet regelmatig scholen weigeren omdat alles vol zit.

Wat denken jullie van het systeem in Nederland, waar kunsteducatie veel sterker verankerd zit in het onderwijs via het vak CKV (Culturele en Kunstzinnige Vorming)?

Het Toneelhuis heeft zo zijn bedenkingen over dit systeem, maar het is beter iets dan niets. Het systeem op zich werkt wel, maar de kwaliteit van de invulling laat soms te wensen over. Er zouden nl voorstellingen gemaakt worden 'op maat van de eindtermen'...

De Munt heeft dan weer positieve ervaringen gehoord. Ook de cultuurvouchers brengen een positieve golf teweeg. Het heeft de huizen de ogen geopend om (nog) intensiever rond kunsteducatie te werken.

Ook BOCO vindt een minimale verplichting binnen het leertraject geen overbodige luxe.

De Munt haalt het voorbeeld van Leermeesters, een project van CANON aan waarbij studenten lerarenopleiding verplicht werden om voorstellingen bij te wonen. Ze kregen een aanbod waaruit ze vervolgens een eigen keuze moesten maken, een breed instapsysteem dus. Maar dit werkte, wat erop wijst dat het aanbieden van een kader toch wel vaak iets oplevert.

Verslag: Leen De Spiegelaere